

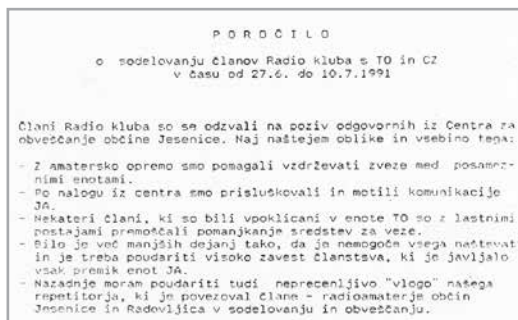
Kako sem kot radioamater doživljal osamosvajanje Slovenije

Priprave na osamosvojitev Slovenije so se začele že leta 1989. Spominjam se stavke rudarjev na Kosovu, zborovanja 8. maja 1989 na Kongresnem trgu v Ljubljani in Pavčkovega branja Majniške deklaracije, pa napovedanega in odpovedanega decembrskega mitinga resnice v Ljubljani ter prvih večstrankarskih volitev leta 1990. Burno dogajanje je dalo slutiti, da se dogajajo pomembni premiki. V tistem času sem bil še aktiven učitelj v Železarskem izobraževalnem centru. Jeseni se je iz tujine, kjer je bil na delu, vrnil sin z družino. 23. decembra 1990 smo odšli na volišča in na plebiscitu glasovali za samostojno Slovenijo. Rezultate so razglasili med božičnimi prazniki in bili smo navdušeni, da pripadamo generaciji, ki bo dočkala samostojno slovensko državo. Spomladi 1991 so tudi na terenu stekle operativne priprave na osamosvojitev, saj je razvoj dogodkov nakazoval, da ne bo šlo brez zapletov. Republika Slovenija je odklonila služenje vojaškega roka slovenskih nabornikov v Jugoslovanski ljudski armadi. Šolsko leto 1990/91 se je počasi iztekalo in učitelji smo dobili navodila, da poskrijemo dnevnike in redovalnice, celo žepne, ki bi lahko služile kot seznam nabornikov. Navodilo smo dosledno upoštevali in celo dijaki pri pouku niso spraševali kako to, da ničesar več ne zapisujemo v dnevnik. Prvi dan junija 1991 je bil slovesno odprt cestni predor Karavanke, ki nam je odprl najkrajšo pot v sosednjo Avstrijo. Šolsko leto se je izteklo in začele so se počitnice. V sredo, 26. junija 1991, zvečer smo ponosno spremljali slovesnost ob razglasitvi samostojne Slovenije, ki je potekala na Trgu republike pred takratno republiško skupščino v Ljubljani. Spominjam se posebnih občutkov, ko je prvič zaplapolala slovenska zastava. Naslednje jutro smo se zbudili v vojni. Streznile so nas že prve jutranje novice, iz katerih smo izvedeli, da so tanki jugoslovanske vojske zapustili vojašnice in so na poti proti državnim mejam ter drugim strateškim točkam v naši državi. Prizori, ki so jih prikazovali na televizijskih ekranih, so bili šokantni. Po naših cestah so vozili tanki in pred seboj menderali na barikadah postavljena

vozila. Na nekaterih mejnih prehodih so se že začeli odvijati spopadi, mi pa smo se spraševali, kako je na Hrušici. Pripadniki JLA so tja prišli sredi dneva, popoldan pa sta pred hokejsko halo pristala helikopterja, ki sta pripeljala zvezne miličnike. Skozi okna domače hiše smo strahoma opazovali dogajanje in se spraševali,

kam so namenjeni. Radioamaterji smo dobili navodila, da se med seboj kličemo samo po imenih in se po zvezah zelo na kratko dogovarjamo. Poklical me je Cveto Erman, ki je vodil vse komunikacije in mi naročil, naj grem v kamnolom pogledat, kaj se dogaja, saj so dobili sporočilo, da se tam zadržujejo sumljive osebe. Takoj sem se obul in odpravil v kamnolom. Med potjo sem razmišljal, kaj me čaka, in ugotovil, da sem s palico v roki preslabo opremljen za resen zaplet. Postal sem bolj previden in skrit v grmovju opazoval dogajanje. Naslednje pol ure se ni zgodilo nič in tudi opazil nisem nikogar. Svoja opažanja sem po radio zvezi sporočil naprej in odšel domov. V petek, 28. junija, se je začel spopad za mejni prehod Karavanke na Hrušici. Ker je bil sončen dan, smo popoldan preživljali na dvorišču za domačo hišo Podmežaklo. Žena Vlasta je pazila na še ne enoletnega vnuka, ki se je gugal na gugalnici pred garažo. Naenkrat smo zaslišali alarm in v istem hipu še močan hrup ter zagledali dve letali, ki sta prileteli izza Mežakle in se spustili proti Hrušici. V tistem trenutku sem v mislih podoživel izkušnje iz druge svetovne vojne in pomislil, da letala z namenom bombardiranja Jesenic priletijo po dolini, saj je v ozki dolini drugače skoraj nemogoče zadeti cilj. Vnuke je iz strahu glasno kriknil: »Mama!«, čeprav do takrat še ni govoril. Čez nekaj trenutkov smo zagledali dim, ki se je dvigal v nebo iz smeri karavanškega predora in Hrušice. Umaknili smo se v hišo in tam poslušali radijska poročila ter izvedeli, da sta letali raketirali predor Karavanke, a sta zgrešili glavni cilj. Predor je bil resda poškodovan, a žrtev k sreči ni bilo. Naslednji dan so letala JLA preletavala slovenska mesta v nizkem letu z namenom zastraševanja. Spominjam se, da sem se šel ostriči k frizerju Hudriču. Medtem ko me je strigel, sem se začudil, da ima kar odprt salon. Odgovoril mi je: »Potem, ko boš ti

Poročilo o sodelovanju članov radio kluba Železars TO in CZ v času od 27. junija do 10. julija 1991, izsek iz dokumenta. Arhiv OZVVS Zgornja Gorenjska.

odšel, bom pa res zaprl.« Ko sem se vračal domov skozi podvoz pod železniško progo, je zatulil alarm. Poleg mene je bila v podvozu še priseljenka iz ene od jugoslovanskih republik. Bila je na smrt prestrašena in me spraševala, kaj bova storila. Pomiril sem jo z besedami: »Tukaj bova počakala, da tole mine.« Ko je sirena naznanila konec nevarnosti, se je previdno odpravila proti stolpnici, kjer je stanovala. Medtem ko se je vzpenjala po stopnišču in zapuščala podvoz, je pogledala nazaj in preverila, če sem še tam. Spremljal sem jo s pogledom, dokler mi ni izginila izpred oči, nato pa sem se tudi sam odpravil domov v Podmežaklo. V naslednjih dneh so potekala pogajanja med predstavniki Teritorialne obrambe in vojaki JLA. V zgodnjih nočnih urah, ko smo po večernih poročilih sedeli v dnevni sobi, smo na nedokončani trasi bodoče avtoceste nad hišo zaslišali ropot tankov. Šel sem pogledat, kaj se dogaja in opažanja sporočil po radio zvezi. Tudi tokrat se je oglasil Cveto Erman in povedal, da so z dogajanjem seznanjeni ter dodal, da sta tanka že naša. Peljali so ju v železarno. Ko so se vojaki JLA predali, smo si oddahnili. V tistih dneh sem pozorno spremljal vse pogovore po radio zvezi. Spominjam se pogovora med vojaki teritorialne obrambe na barikadi na Slovenskem Javorniku in postajo milice na Jesenicah. Prvi so sporočali, da so ustavili avto z dvema moškima, ki je na poti iz Bohinja čez Pokljuko v Ljubljano. Prosili so za dovoljenje, da ju spustijo naprej. Slovenski miličniki so zelo natančno preverjali vse podatke, od tipa avtomobila, registrske tablice do voznika. Ko so dobili odgovore, so še vedno vztrajali, da jim morajo povedati tudi, kdo je sopotnik. Po vztrajnem zasliševanju so se teritorialci naposled le vdali in »izdali«, da je skrivnostni sopotnik dr. France Bučar. Potem so dovoljenje takoj tudi dobili. Cestni promet je bil v času vojne za Slovenijo zelo oviran. Kljub temu so nekateri morali na pot. Med njimi sta bila tudi naša sorodnica in družinski prijatelj, ki sta šla naproti njenemu sinu Mihi. Ta se je s sošolci vračal z morja, kjer je bil v šoli v naravi. Dogovorjeni so bili na zbirnem mestu v Ljubljani, kjer so se tudi dobili in se skupaj odpeljali nazaj na Gorenjsko. Do Jesenic je pot potekala brez večjih težav. Ko sta prišla na Jesenice, pa nista upala naprej po cesti v Dolino. Ustavili so se pri meni doma. Prosila sta me, če lahko preverim, ali je cesta proti Kranjski Gori prosta. Po radio zvezi sem povprašal, kakšna je situacija in čez čas dobil odgovor, da je pot prosta. Takoj so po stranskih poteh odšli na pot proti Kranjski Gori in srečno prispeli domov. Še danes se spominjamo tega dogodka, kadar skupaj z nekdanjim košarkarjem Mihom Zupanom in sorodniki obujamo spomine na dogodke izpred tridesetih let.